

“Blagodarja ti, Gospodi, che go vze pri sebe si navreme. Toj njamashe da prezhivee tova!”

Mozhe bi, poveche ot zagubata na tozi grad bolka predizvikva chuvstvoto, che malko ili mnogo sme izmamani; oshte po-losho, che sme mamani godini nared, bez da sme zabeljazvali tova, zaslepeni ot svojata ljubov kym Saraevo. Dejstvitelno, tozi grad e kato kaprizna ljubovnica, v chijato vlast bjahme. Idvajki prez dalechnite minali leta v Saraevo, i samijaz doprinesoh za syzdavaneto na syblaznitelnija orientalski mit za nego. Razglezeni i presiteni, tyrsehme stranni i redki vkusove, setivno zvuchashti dumi (*sevdah* ‘ljubov’ i *istilah* ‘zavoevanie’, *merhamet* ‘milosyrdie’ i *sadaka* ‘milostinja’), vpuskahme se v meraklijski obredi, koito sa ni ostavili v nasledstvo razplutite osmanlijski chrevougodnici. Dokato se prizemjavah v Saraevo, ot ptichi pogled to mi prilichashe na zelena vaza, kakvito obichat da dyrzhat pisatelite na pialishtnite si masi, prepylvena s belite podostreni molivi na minaretata. Kolko pyti samo sym vodil prijateli i gosti po saraevskite bazari i bezisteni, po hanove, gostilnici i kafedzhijnici kato onazi, kojato beshe dolepena do Vratnichka kapija, na rahmetli (pokojnija) Vejsil-efendi, kojto ne meleshe pechenoto kafe, a go schukvashe s dyrveno chukalo v kamenen havan, i kydeto se pieshe aromaten sok ot hvojna; hraneh gylybite kraj shadravana pred Begovata dzhamija, na chijato plocha beshe izdylbano, che tova e “kamyk na Ivan Kachich ot Puchishte na Brach”, razgadavah ornamentikata na arabskata kaligrafija po teketata (mjusjulumanskite manastiri), naslazhdavah se na razlichnostta na vkusa na turskata hrana, servirana v sahani (plitki medni panici) sled topa, kojto vecher objavjvashe kraja na ramazanskija post

– nachaloto na goshtavka v njakoi ot starite mjusjulmanski kyshti, zastlani s cherdzheta, na koito se sedeshe bez obuvki, po turski. A prez cjaloto tova vreme, zad ljubeznostta, usmivkata i orientalskata prestorenost, godini nared e gotven zagovor da ni otnemat rodnija grad. Vse pak, i dnes, sled vsichko tova, ne iskam da vjarvam, che v tova sa zameseni starite bejski familii, nito bednjacite, koito schitaha za naj-goljama blagodat goreshtija bajramski samun, kupen ot dyskata na glavata na pekarskija pomoshtnik – samun bez kebab, porysen samo s njakolko kapki olio. (“Ako mozheshe Allah da dava taka do smyrтта” – vyzdishaha starite mjusjulmanki). Na siromasite ne im e do politika i istorija! Tova pokazva i otdrypvaneto na pochtenite, obedneli bejski semejstva zad dvorskite duvari, a i mrachnite dumi na Andrich, che “shte dojdат vremena, kogato umnite shte mlyknat, budalite shte progovorjat, a fukarite shte zabogatejat...”